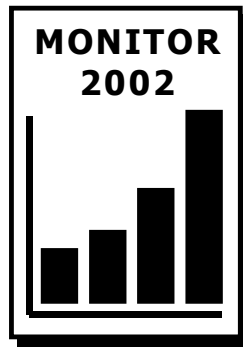

M O N I T O R 2002

az érettségizők ismereteinek felmérése

Magyar nyelv és irodalom

B változat

A tervezet szakfelelőse: Štátny pedagogický ústav, Bratislava
A tervezet megvalósítása: EXAM[®], Bratislava

© (2002) Štátny pedagogický ústav

A 01 – 45 kérdésekre a válaszokat jelöljétek ki piktogrammal jelölt válaszárvre.

01 Petrarca költészetének meghatározó élménye

- (A) a testi kiválóság és a lelki nemesség együttese, amely ódáinak és elégiáinak alaphangja.
- (B) a szerelem, a szerelmi szenvedély, amely elsősorban a Daloskönyv című kötetében jut érvényre.
- (C) a halál könnyörtelensége, az elmúlás gondolatából születő fájdalom érzése, amely a Záróballada alaphangulata.
- (D) a Szűz Mária körül kialakult kultusz, amelyet a költő a himnuszaiban énekelt meg.

02

1. számú szöveg

*„(Ó, Istenem! Egy barom, egy oktalan
Tovább gyászolna), ím ő, éppen ő
Atyám öccsével egybekél, ki úgy
Sem húz atyámra, mint én Herculesre.”*

A 1. számú idézetben

- (A) Hamlet az anyjáról mond lesújtó szavakat, mert az teljesen aláveti magát Claudius akaratának.
- (B) A sírásók fogalmazzák meg komikus hangvétellel véleményüket a királynéről.
- (C) A királyi udvarba érkező színészek ítélik Gertrudisról, amikor az kiissza a méregpotharat.
- (D) Hamlet kesereg szerelme, Ophélia hűtlensége miatt.

03

A magyarországi reneszánsz felvirágoztatása, a humanista eszmék elterjedése

- (A) Zrínyi Miklós nagy hadvezéri tetteihez és irodalmi munkásságához fűződik, a hadvezér Zrínyi ugyanis megalkotta a magyar irodalom első nagy művét, a Szigeti veszedelmet.
- (B) Zsigmond király uralkodására esik, akinek uralma alatt jött létre az óbudai egyetem (1395), s akinek kancelláriájában Vitéz János már találkozott itáliai humanistákkal.
- (C) Mátyás király uralkodására esik, aki – miután feleségül vette a nápolyi Beatrixet – budai palotáját a humanizmus központjává tette, ahol tudósok és művészek vették körül a királyt.
- (D) Nagy Lajos király uralkodására esik, akinek uralma alatt létrejött a pécsi egyetem (1367).

04

Janus Pannonius Búcsú Váradtól című költeményének műfaja

- (A) elégia, amely fájdalmas hangú költemény, s benne a költő a híres könyvtártól, a gyógyforrásoktól és a híres királysobroktól búcsúzik.
- (B) epigramma, amelyben Váradtól távoztában a költő kikacagja a római búcsúsokat zarándokúttjuk miatt.
- (C) elégia, amely fájdalmas hangú költemény, s benne a költő Guarino mestertől búcsúzik.
- (D) dicsőítő költemény, amelyben a költő barátját, Galeotto Marziot dicséri.

05 Balassi Bálint Egy katonaének című versének vezérmotívuma

- (A) a lelki élet értékeinek magasztalása (vidámság, édes kívánság, boldogság).
 (B) a végvári élet szépsége: a hírnév, a tisztesség, az emberség és a vitézség összefonódása.
 (C) a búcsú az „édes hazá”-tól, a bajtársaktól, a gyönyörű hazai tájtól.
 (D) a reneszánsz főúri élet mozzanatainak dicsérete (palotám, jó illatú piros rózsám).

06 A XVI. század legnagyobb vállalkozása a teljes Biblia magyar nyelvre fordítása, kinyomtatása és kiadása. A Vizsolyi Biblia fordítója

- (A) Károlyi Gáspár (1529 – 1591). (B) Heltai Gáspár (1500 k. – 1574).
 (C) Sylvester János (? – 1541). (D) Bornemisza Péter (1535 k. – 1584).

07 **2. számú szöveg**

„...Ő csordaszámra tartja gyülevész
 szolgáit, éppenséggel mintha minden
 hajszála egy őrzőt kívánna;...”

Ki mondja, kinek a 2. számú idézetet?

- (A) Bánk bán Gertrudisnak (B) Bánk bán Tiborcnak
 (C) Bánk bán Petur bánnak (D) Tiborc Bánk bánnak

08 A költő 1796-ban Pozsonyban adta ki folyóiratát, amellyel az országgyűlésen résztvevő nemesek pártfogását akarta megszerezni. Ki a költő, s mi a folyóirat címe?

- (A) Kármán József: Uránia
 (B) Kazinczy Ferenc: Magyar Museum
 (C) Péczely József: Mindenés Gyűjtemény
 (D) Csokonai Vitéz Mihály: Diétai Magyar Musa

09 A költő a kezdősorral megadja az alaphangot: „*Romlásnak indult hajdan erős magyar!*”, majd szembeállítja a múlt értékeit az értékszegény jelennel. Kinek, melyik verséről van szó?

- (A) Kazinczy Ferenc: Tövisek és virágok (B) Csokonai Vitéz Mihály: Az estve
 (C) Batsányi János: A látó (D) Berzsenyi Dániel: Magyarokhoz I.

10 Az író felismeri az anyanyelv ápolásának szükségességét, és kulturális programjában hangsúlyozza, hogy: „*Minden nemzet a maga nyelvén lesz tudós, de idegenen sohasem.*”
 Ki az író?

- (A) Kisfaludy Sándor (B) Csokonai Vitéz Mihály
 (C) Bessenyei György (D) Katona József

- 11** Mi az összefüggés a következő nevek között?
Ignotus, Fenyő Miksa, Osvát Ernő, Babits Mihály, Móricz Zsigmond, Gellért Oszkár
- (A) A Holnap című versantológia (1909) szerzői.
(B) A Nyugat szerkesztői (1908 – 1941).
(C) Az 1890-ben induló A Hét című szépirodalmi lap állandó szerzői.
(D) Az 1908-ban, Nagyváradon megalakult Holnap Társaság tagjai.

- 12** „Poeta doctusnak nevezték az esztétikusok, mint Catullust az ókorban. Az ő műveltsége, otthonossága minden népek szellemtudományában nem lényege volt művészetének, hanem feldúsító járuléka.” (Fenyő Miksa)
- Kiről van szó?
- (A) Karinthy Frigyes (B) Kosztolányi Dezső
(C) Babits Mihály (D) Radnóti Miklós

13 **3. számú idézet**

„Ez az utolsó nászunk nekünk:
Egymás húsába beletépünk...”

Melyik Ady-versből származik a 3. számú idézet?

- (A) Héja-nász az avaron (B) Léda asszony zsoltárai
(C) Lédával a bálban (D) Elbocsátó szép üzenet

14 **4. számú idézet**

„Érzed-e a csöndet s az éjszakát” (Babits)

Milyen stílus eszköz teszi élénkké, szemléletessé a 4. számú idézett sort:

- (A) hasonlat (B) metafora (C) szinesztézia (D) metonímia

15 **5. számú idézet**

„Harminckét éves lettem én –
meglepetés e költemény
csecse
becse;

ajándék, mellyel meglepem
e kávéházi szegleten
magam
magam.”

Ki írta önmagáról a 5. számú idézett verset?

- (A) Babits Mihály (B) József Attila (C) Krúdy Gyula (D) Radnóti Miklós

- 16** Milyen stílusirányra lehet következtetni a következő jellemző vonásokból?
„szigorú mértani formák, függőleges és vízszintes vonalak, négyszögű síkforma, három alapszín”
- (A) impresszionizmus (B) futurizmus
(C) szürrealizmus (D) konstruktivizmus

17	Móricz melyik írásának hőse Kardics bácsi? (A) Barbárok (B) Úri muri (C) Tragédia (D) Rokonok
18	Melyik íróval kapcsolatosak a következő fogalmak? „Sárszeg, Brenner József, Budapesti Napló, Esti Kornél, poeta esteticus” (A) Kosztolányi Dezső (B) Ady Endre (C) Juhász Gyula (D) Tóth Árpád
19	Édes Anna mintacselédnek bizonyult. Csupán egy dolgot nem volt képes soha megtenni. Mi volt ez? (A) Nem akart megteríteni. (B) Nem tudott palacsintát sütni. (C) Nem tudott csirkét vágni. (D) Nem tudta beosztani a zsebpénzt.
20	Valójában minek nevezhetnék a varázslót Thomas Mann Márió és a varázsló c. regényében? (A) csalónak (B) hipnotizőrnek (C) művésznek (D) kártyamesternek
21	6. számú idézet <i>„Az ember nem azért született, hogy legyőzzék. Az embert el lehet pusztítani, de nem lehet legyőzni.”</i> A 6. számú idézet melyik regény kulcsmondata lehet? (A) Franz Kafka: A per (B) Ernest Hemingway: Az öreg halász és a tenger (C) Mihail Bulgakov: Kutyaszív (D) Albert Camus: A pestis
22	Mit jelent az asszonánc kifejezés? (A) Hat verslábból álló verssorok, amelyeknek a végén nincsen rím. (B) Olyan versláb, amelyben két rövid szótagot egy hosszú követ, de a sorok nem rímelenek. (C) Olyan rím, amelyben a magánhangzók összezsengenek, de a mássalhangzók nem. (D) A szókezdő hangok azonossága, összezsengése, „betűrím”.
23	7. számú idézet <i>„Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne.”</i> Kitől származik a 7. számú idézett gondolat? (A) Illyés Gyula (B) Weöres Sándor (C) Németh László (D) Tamási Áron
24	Ki írta a Vádlott megszólal című röpiratot? (A) Fábry Zoltán (B) Illyés Gyula (C) Márai Sándor (D) Örkény István
25	A 2. világháború után (1958-ban) az első önálló <i>irodalmi folyóirat</i> volt: (A) Magyar Írás (B) Az Út (C) Magyar Nap (D) Irodalmi Szemle

26 A szereplők már-már emberi mivoltukból is kivetkőznek. A főhős a végveszélyben lázad föl, és darabolja fel papírvágó késsel az őrnagyot.

Melyik regényre ismer a fenti mondatok alapján?

- (A) Ottlik Géza: Iskola a határon (B) Rácz Olivér: Álom Tivadar hadparancsa
(C) Örkény István: Tóték (D) Doboz Imre: A tizedes meg a többiek

27 Kire vonatkozik az alábbi bemutatás?

„A szlovákiai magyar prózairodalom szemléleti modernizálása elsősorban az ő nevéhez fűződik. Prózája filozófiai telítettségével és a nemzetiségi tudat bensőséges, ám erősen kritikus szemléletű ábrázolásával egyéni jellegű. Első kimagasló regényével (Éleslövészet) teljesen új dolgot hozott irodalmunkba, az ún. antiregényt.”

- (A) Dobos László (B) Duba Gyula (C) Grendel Lajos (D) Fábry Zoltán

28 A barokk stílus ismertetőjegyei

- (A) áttekinthető, pontos geometriai formák.
(B) a túlvilág kifejezésére való törekvés, a klasszikus művészet felújítása.
(C) a pátoz, a hősiesség kultusza, a nagy méretek kedvelése, az ünnepélyesség.
(D) a racionalizmus, a túldíszítettség, a fegyelmezett arányok, világos, áttekinthető kompozíció.

29 Mi a Szigeti veszedelem jelentősége a magyar irodalomban?

- (A) Zrínyi Miklós saját nevezetes 1664-es hadjáratának a magyar irodalomban egyetlen krónikaszerű leírása.
(B) Minden hazai előzmény nélkül kialakított első világi eposz, amely Zrínyi dédapjának, a szigetvári hősnek állít méltó emléket a világirodalmi eposz-minták alapján.
(C) Szigetvár 1566-os ostromát elsőként összefoglaló dráma.
(D) Zrínyi a magyar történelem legnagyobb alakjának, dédapjának állít emléket, ezért a valóságot felnagyítva úgy alakítja az eseményeket, hogy Szulimán a legnagyobb magyar hős kezétől essen el.

30 Buga Jakab éneke című vers

- (A) a kuruc vezért, Rákóczit dicséri, erre utal az 1. versszak sas-szimbóluma.
(B) egy ország elesettségét, a labancoktól való félelmet tükrözi.
(C) a budosó szegénylegények életfilozófiáját, a mindenáron való túlélés bölcsességét fejezi ki.
(D) párhuzamot von az egyéni élet és a természet között, virágszimbolikát alkalmazva.

31 Mi volt a középkor nagy verstani újítása?

- (A) Kialakultak a verslábak.
(B) Kialakult a hexameter.
(C) A hexameter és a pentameter disztichonná állt össze.
(D) Megszületett a rím.

32 A középkori műveltség legalapvetőbb összetevője

- (A) Istennek tetsző életre való munkálkodás, a dolgokba való belenyugvás.
- (B) az egyensúlyra és a harmóniára való törekvés.
- (C) a szellemi megújulás, a fellendülés, elsősorban az antik kultúra újjászületése.
- (D) a szerelem, mint legfőbb érték, az ember földi boldogulása.

33 **8. számú szöveg**

„Apám, vétkeztem az ég ellen és teellened. Arra, hogy fiadnak nevezz, már nem vagyok méltó...”

Kinek a történetét idéztük az 8. számú szövegrészben?

- (A) A magvetőét (a Márk evangéliumából)
- (B) Józsefét (a Teremtés könyvéből)
- (C) A tékozló fiúét (a Lukács evangéliumból)
- (D) Salamon királyét (a Királyok első könyvéből)

34 Dante Isteni Színjátékának 1. része a Pokol. Mi van felírva a Pokol kapujára?

- (A) Ki itt belépsz, hagyj fel minden reménnyel.
- (B) S néked az istenek adják meg mindazt, mire vágyol.
- (C) Félek s hiszek, fázom, s gyötörnek a lángok.
- (D) Lenni vagy nem lenni, ez itt a kérdés.

35 Temetési prédikáció, a halottnak a sírba bocsátása közben elhangzott első összefüggő magyar szöveg

- (A) a Naphimnusz.
- (B) a Vallomások.
- (C) az Ómagyar Mária-siralom.
- (D) a Halotti Beszéd és Könyörgés.

36 **9. számú szöveg**

*„Világ világa
Virágnak virága!
Keserűen kízzatul
Vos szögekkel veretül.*

A 9. számú szövegben megnyilvánuló betűrím

- (A) az alliteráció.
- (B) a hasonlat.
- (C) a szinesztézia.
- (D) az allegória.

37 Assisi Szent Ferenc életének történeteit először a Nyitrán 1851-ben meglelt első ismert magyar nyelvű könyvben találták meg. De a Londonban elárverezett könyv csupán 1925-ben, a jeles írónk születésének 100. évfordulóján került ismét haza. Ez az egyik legbecsesebb nyelvemlékünk

- (A) az Anonymus Krónikája.
- (B) a Kézai Simon Krónikája.
- (C) a Képes Krónika.
- (D) a Jókai-kódex.

<p>38</p>	<p>A legősibb alkotás, a mítosz</p> <p>(A) történelmi alakokról, valós hősök cselekedeteiről szóló történet, amelyben fontos szerep jut az isteneknek.</p> <p>(B) egy-egy közösség, nép, társadalom vallásos képzeleinek összessége a világról, a természetéről és az emberi viszonyokról.</p> <p>(C) mese, amelynek elsődleges célja a szórakoztatás, szereplői kitalált fantázialények, tartalmuk csak szimbolikusan kötődik a valósághoz.</p> <p>(D) hősköltemény, amely egy nép nagy háborújáról, hősi cselekedeteiről szól.</p>
<p>39</p>	<p>Melyik eposzíró műve alapján vonták le az eposz műfaji követelményeit, szabályait?</p> <p>(A) Vergilius (B) Szophoklész (C) Homérosz (D) Dante</p>
<p>40</p>	<p>Az Olümposzon kívül szívesen tartózkodtak a Parnasszuson és a Helikonon: Uránia, Erato, Klió, Terpszikhoré, Thalia, Melpomené, Kalliópé, Euterpé, Polühümnia. Kik ők?</p> <p>(A) A görög mitológia istenei. (B) A görög történelem jeles személyiségei.</p> <p>(C) A görög irodalom költői. (D) A görög mitológia múzsái.</p>
<p>41</p>	<p>Odüsszeusz</p> <p>(A) a trójai háború legnagyobb hőse, vitézi ereje lebírhatatlan, számára a dicsőség a legfontosabb.</p> <p>(B) állandó jelzője a messzenyilazó, gyorslábú, pajzstartó.</p> <p>(C) felesége, Nauszikaá várja haza szöve majd mindig szétfejtve férje apjának a halotti leplét.</p> <p>(D) leleményes utazó, aki a harcok után a természeti elemekkel, halandókkal, emberi gyarlósággal küzd meg.</p>
<p>42</p>	<p>Mit jelent a katarzis fogalma például Szophoklész Antigoné című tragédiájában?</p> <p>(A) Az a hatás, amely a főhősnő erkölcsi felemelkedéséhez vezet.</p> <p>(B) A tragédia cselekményének tetőpontja.</p> <p>(C) A tragédia kórusa által előadott jelenetek.</p> <p>(D) Az ókori színészek által viselt jelmez megnevezése.</p>
<p>43</p>	<p>Petőfi melyik lapnál kapott Vahot Imre mellett segédszerkesztői állást?</p> <p>(A) Atheneum (B) Pesti Divatlap (C) Aurora (D) Életképek</p>
<p>44</p>	<p>A romantika korában a detektívnovella, a bűnügyi regény (mai elnevezéssel: a krimi) műfajának megteremtője</p> <p>(A) lord Byron (B) John Keats (C) Edgar Allan Poe (D) Walter Scott</p>

45	Kisfaludy Károly halála után az ún. romantikus triász vette kezébe a magyar irodalmi élet irányítását, amelynek tagjai (A) Széchenyi István, Arany János, Jókai Mór (B) Kölcsey Ferenc, Eötvös József, Széchenyi István (C) Vörösmarty Mihály, Bajza József, Toldy Ferenc (D) Katona József, Kölcsey Ferenc, Petőfi Sándor
A 46 – 60 kérdésekre a válaszokat írtok le piktogrammal jelölt válaszívre.	
46	Melyik költőnk verseit szőtte át a misztikus hármas szám?
47	Milyen verseket tartalmaznak a kuruc korban írt virágénekek?
48	Mit jelent az in medias res kifejezés?
49	Melyik szóképre jellemző az, amikor a kifejezésnek vagy az egész műnek a közvetlen jelentésén túl egy másik, átvitt értelme is van?
50	Hogyan nevezzük az eposzban azt a részt, amely késlelteti a cselekményt, amelyben részletesebben megismerhetjük az egyes szereplők életét, jellemét?
51	Milyen fontos irodalomtörténeti eseményt tudunk kötni az 1055-ös évszámhoz?
52	Milyen sortípusokból áll a disztichon?
53	Mi volt a trubadúrversek leggyakoribb témája?
54	Melyik műfaj megteremtése köszönhető Boccacciónak?
55	A humanizmus melyik korstílus világnézete volt?
56	A magyar felvilágosodás kezdetét Bessenyei György 1772-ben megjelent drámája jelentette. Mi volt a mű címe?
57	Melyik az a drámánk, amelyet a nemzet drámájaként tartunk számon, s amelyet a cenzúra eltörlése után 1848. március 15-én este adtak elő a Nemzeti Színházban?
58	10. számú idézet „Még nyílnak a völgyben a kerti virágok...” Ki a 10. számú idézett vers szerzője, és mi a költemény címe?
59	Milyen verselésnek nevezzük, amikor a vers sorai rímelvek és egyben időmértékesek is?

60	Mivel konfliktusokat nem volt szabad ábrázolni a 2. világháború utáni évek magyar irodalmában, ezért az egyik műnem képtelen volt a megfelelő módon kifejlődni. Melyik volt ez a műnem?
A 61 – 75 kérdésekre a válaszokat jelöljétek ki piktogrammal jelölt válaszvire.	
61	Hogyan kell helyesen leírni betűkkel a 3 111 101 számnevet? (A) hárommillió száztizenegyezer százegy (B) hárommilliószáztizenegyzerszázegy (C) három-millió-száz-tizenegyezer-százegy (D) hárommillió-száztizenegyezer-százegy
62	Válassza ki azt a szót, amelyikben kötőhang van! (A) számít (B) megyünk (C) padokat (D) repülne
63	Az alábbi szavak közül három hangutánzó és egy hangulatfestő. Melyik lesz a hangulatfestő? (A) csörren (B) libben (C) nyikorog (D) csobban
64	Tartalom szerint milyen lesz az alábbi mondat? <i>Üzend meg neki, hogy tanulhat velem!</i> (A) óhajtó (B) felszólító (C) kijelentő (D) felkiáltó
65	Az alábbi szavak közül melyiket sorolná a szakkifejezések csoportjába? (A) mérőléc (B) ispán (C) cammogás (D) dolifüzet
66	Válassza ki az alábbi intézménynév helyesen írt formáját! (A) Budapesti Madách-színház (B) Budapesti Madách Színház (C) budapesti Madách Színház (D) budapesti Madách színház
67	Melyik szóelválasztás a helyes? (A) tá – vi – rat (B) hall – ga – tó – zik (C) fül – ig (D) mad – zag
68	Válassza ki, melyik szó illik a mondatba! <i>Eltörött az</i> (A) állkapocscsontja (B) álkapocscsontja (C) állkapoccsontja (D) állkapocs-csontja
69	Melyik a helyes formája a hisz ige felszólító módjának? (A) hiddj (B) hidj (C) higgy (D) higyj

70	Melyik jelentéstani kategóriára épül a következő találós kérdés? <i>Miért nyúl a nyúl?</i>		
(A) többjelentésű szavak	(B) ellentétes jelentésű szavak		
(C) azonos alakú szavak	(D) rokon értelmű szavak		
71	Milyen lesz az alábbi mondat állítmánya? <i>Lesz-e eredménye a munkámnak?</i>		
(A) igei-névszói	(B) nincs állítmány	(C) névszói	(D) igei
72	Állapítsa meg, hogy a következő mondatban a határozó melyik fajtájáról van szó! <i>Bízik az emberekben.</i>		
(A) helyhatározó	(B) állandó határozó	(C) módhatározó	(D) társhatározó
73	Mit jelent a következő szólás? <i>A jég hátán is megél.</i>		
(A) ravasz	(B) búsul		
(C) boldogul	(D) gyorsan, ügyesen dolgozik		
74	A -val, -vel toldalékokkal ellátott tulajdonnevek közül melyik <u>a helytelen</u> forma?		
(A) Mann-nal	(B) Babitscsal	(C) Móriczcal	(D) Dumassal
75	Melyik szó lesz vonatkozó névmás az alábbiak közül?		
(A) ahol	(B) amikor	(C) akivel	(D) ameddig
A 76 – 80 kérdésekre a válaszokat írjátok le piktogrammal jelölt válaszívre.			
76	Nevezze meg az alábbi felbontott szó elemeit; a toldalékok fajtáit is! <i>kér – vény – ünk – e – t</i>		
77	Határozza meg a következő ige módját, idejét, számát, személyét és ragozását! <i>elolvasnák</i>		
78	A következő mondat tárgyáról állapítsa meg, hogy irány- vagy eredménytárgy-e! <i>Finom ebédet főzött.</i>		
79	Állapítsa meg, milyen határozó szerepel az alábbi mondatban! <i>Vettem a testvéremnek egy szép könyvet.</i>		
80	Állapítsa meg, milyen mellékmondat van az alábbi összetett mondatban! <i>Annyi füzetet vettem, ahány tantárgyam van.</i>		